

“Lapsega vestlemine” – täienduskoolituste ja töötubade läbiviimine ning juhendmaterjali koostamine.

1 Taustinformatsioon ja koolituse sihtrühm

Eestis töötab 79 kohalikus omavalitsuses kokku ligikaudu 284 lastekaitsetöötajat (seisuga aprill 2025). Lastekaitsetöötajate peamiseks ülesandeks on laste, lapsevanemate ja perede abistamine, mis hõlmab nõustamist, abivajaduse hindamist, parimate huvide väljaselgitamist ja vajalike meetmete rakendamist.

Sotsiaalkindlustusamet on loonud 2024. aastal e-kursuse „Lastekaitsetöö põhialused“, mis annab lastekaitsetöötajatele vajalikud teadmised ja oskused laste õiguste ja heaolu tagamiseks. Kursusel osalejad mõistavad lastekaitse põhialuseid ning õpivad neid oma töös rakendama, kasutades lapse ja pere kaasamiseks ning toetamiseks sobivaid suhtlemisvõtteid, mis lähtuvad lahenduskeskse lähenemise põhimõtetest. Samuti saadakse teadmisi juhtumikorralduse protsessist ja valdkondadeülese koostöö tähtsusest. Kursus tutvustab lapse heaolu hindamist toetavaid tööriistu, mida saab kasutada abi kavandamisel, ning rõhutab enesehoiu ja enesetäiendamise olulisust tööalase heaolu säilitamisel, pakkudes praktilisi meetodeid igapäevases töös rakendamiseks.

Käesoleva hankega soovime keskenduda lastekaitsetöötajate professionaalsele arengule, pakkudes neile süvendatud teadmisi ja oskusi, mis aitavad tõsta nende pädevust ja tõhustada praktikat. Koolituse sisu ei tohiks korrata e-kursusel antavaid baasteadmisi, vaid peab toetama järgmise taseme kompetentside omandamist.

Koolitusel osalejate varasem töökogemus võib olla erinev – sihtrühmas on nii alustavaid spetsialiste kui ka pikaajalise kogemusega lastekaitsetöötajaid. Koolituselt oodatakse sisult süvendatud ja praktilist käsitlust, mis toetab osalejate pädevuse edasist arengut ning on rakendatav nende igapäevatoos. Koolituse sisu ja õppemeetodite kavandamisel peab pakkuja arvestama osalejate erineva kogemustasemega, et koolitus toetaks tõhusalt kõigi osalejate professionaalset pädevust.

1.1 Nõuded koolituste, töötubade läbiviimise korraldusele ja juhendmaterjalide koostamisele.

- Koolitused ja töötoad toimuvad kontaktkoolitusena. Lõplikud toimumiskohad ning toimumiskohtade muutmine kooskõlastatakse Hankija ja Pakkuja vahel lepingu täitmise käigus.
- Hankija vastutab gruppide komplekteerimise, ruumide ja osalejate toitlustuse korraldamise eest. Koolituse ja töötubade toimumisel toetab koolitajaid vastavalt vajadusele ja Hankija võimalustele SKA peaspetsialist (osalejatega suhtlus jms).
- Koolituste ja töötubade toimumiskoha valikul lähtutakse gruppide täituvusest ja muudest asjaoludest, mis võivad gruppide komplekteerimist ja ürituste läbiviimist mõjutada. Hankijal on õigus jätta asukoha põhiselt koolitusi ära, kui grupp ei täitu.
- Hankija on ette näinud koolituste ja töötubade orienteeruva ajakava, millega tuleb pakkumuse koostamisel arvestada. Koolituste täpne toimumise kuupäev lepitakse kokku pakkuja ja hankija vahel.
- Koolitaja kasutab koolitusel isiklikku arvutit.
- Hankija ei hüvita koolitajale koolituse läbiviimisega seotud kulutusi, milleks on majutus, transport jms. Pakkuja peab arvestama kõik kulud pakkumuse hinna sisse.
- Tööde teostamine ja üleandmine toimub pärast iga koolituse, töötoa või juhendmaterjali valmimist, koostades selle kohta üleandmise-vastuvõtmise akti. Akt vormistatakse vahetult pärast vastava auditoorse koolituse, töötoa läbiviimist või juhendmaterjali lõpliku versiooni esitamist Hankijale. Akt on aluseks arve esitamisele. Maksetähtaeg

on minimaalselt 14 tööpäeva arvates nõuetekohase arve saamisest. Hankelepingu täitmiseks ei tehta pakkujale ettemaksu.

- Hankijal on õigus sama lepingu raames tellida lisakoolitusi või töötubasid, kui selleks on piisav huvi ning see on ajaliselt ja mahuliselt võimalik kokkulepitud perioodi piires.
- Juhendmaterjal peab moodustama koolituste sisuga terviku ning pakkuma lastekaitsetöötajatele praktilisi suuniseid õpitu rakendamiseks igapäevatoos. Loodava juhendmaterjaliga täiendatakse "[Lapse heaolu hindamise käsiraamatut](#)".

1.2 Koolitaja peab lepingu täitmisel eelistama keskkonnahoidlikke lahendusi:

- Töökoosolekud ja muud kohtumised viia läbi võimaluse korral veebi vahendusel, et vähendada eelkõige liigsest transpordikasutusest tulenevat süsiniku jalajälge;
- Vältida tarbetut dokumentide välja trükkimist ning võimalusel eelistada digitaalsel kujul olevaid materjale;
- Pakkuja poolt digitaalsel kujul edastatavad materjalid peavad olema salvestatud ja edastatud optimaalse mahuga, et vältida otstarbetult suuri andmefailide ning seega vähendada digireostust;
- Lepingu täitmise järgselt kustutada üleliigsed digimaterjalid, näiteks mustandfailid, säilitamiseks mittevajalikud töödokumendid jms, kuna IT-serverites failide otstarbetu hoidmine on keskkonda kurnava mõjuga ning suurendab digireostust.

2 Täienduskoolituse „Lapsega vestlemine“ ülesehitus ja pakkuja kohustused.

2.1 Koolituse eesmärk

Koolituse läbinud osaleja mõistab lapsega vestlemise põhimõtteid ja eripärasid, oskab valida turvalise ja usaldusliku kontakti loomiseks sobivad vestlustehnikad, arvestades lapse ea ja arengutasemega.

2.2 Õpiväljundid

- Mõistab lapsega vestluse ettevalmistamise ning läbiviimise põhimõtteid ja eripärasid.
- Oskab valida lapsega usaldusliku ja turvalise kontakti loomiseks sobivad vestlustehnikad, arvestades tema ealiste ja arenguliste iseärasustega.
- Mõistab, millal lapsega vestlemisel kaasata vanemat või hooldajat ning kuidas lapsele ja tema lähedastele vestluse tulemusi selgitada.

Koolituse esialgsed peamised teemad on toodud õppekava projektis.

2.3 Koolituse ülesehitus

- Indikatiivselt on koolitusgrupi suurus kuni **28 osalejat**.
- Koolitus on ühepäevane ja maht on 7 akadeemilist tundi. Info koolituse kohta ning algse registreerimise koolitusele tagab Hankija, kinnitused koolituspäevadel osalemise kohta kogub Hankija.
- Hankija tagab igale koolituse läbinud osalejale tõendi.
- Hankijal on õigus korraldada koolitajaga vajadusel eelkohtumine enne koolitusperioodi algust, et täpsustada koolituse korralduslikke küsimusi ning ootusi. Koolitusperioodi jooksul võib hankija alata ka vahekohtumisi, et arutada korralduslikke küsimusi, saada tagasisidet ning teha vajalikke muudatusi.

2.4 Pakkuja roll ja kohustused:

- Koolituste läbiviimine vastavalt koolitus- ja õppekavale (Lisa 2 ja Lisa 3)

- Õppekava projekti sisendi andmine (Lisa 2) .
- Õppematerjali koostamisel tuleb kasutada SKA poolt ette antud dokumentide malle ning arvesse tuleb võtta SKA spetsialistide tagasisidet. Koolitaja esitab välja töötatud õppematerjalid meili teel hankija kontaktisikule hiljemalt viie tööpäeva enne vastava koolituse toimumist.
- Koolituskavas peab olema arusaadavalt välja toodud peateemadele kuluv aeg ning selle aja jooksul kasutatavad õppemeetodid (Lisa 3).
- Koolituskava koostamisel ja teemade/meetodite valikul peab arvestama koolituse praktilise suunitlusega ehk andma lastekaitsetöötajale lisaks teoreetilistele teadmistele ka praktilisi oskusi, meetodeid ja tööriistu enda töö tegemiseks (Lisa 3).
- Pakkuja esitab pakkumises iga koolitusgrupi kohta 3 võimalikku koolituskuupäeva (tööpäevadel).
- Koolituskuupäevade muutmine on lubatud ainult Hankijaga eelneval kokkuleppel.

2.5 Täienduskoolituste toimumise aeg:

Koolitusgrupp	Toimumiskoht	Võimalik toimumisaeg
Esimene grupp 2025	Tallinn	Juuni
Teine grupp 2025	Rakvere	September

3 Töötubade „Lapsega vestlemine“ ülesehitus ja pakkuja kohustused

Sotsiaalkindlustusameti laste heaolu osakond korraldab 2025. aasta kevadel kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajatele piirkondlikud kohtumised, mille raames soovime läbi viia töötöad lapsega vestlemise teemadel. Praktilised töötöad annavad lastekaitsetöötajatele võimaluse uute teadmiste ja oskuste omandamiseks ning heade praktikate ja omavaheliste koostöövõimaluste jagamiseks.

Indikatiivselt on grupi suurus kuni **15 osalejat**. Töötöa maht on 5 akadeemilist tundi. Lühiloengu teemade/meetodite valikul peab arvestama loengu praktilise suunitlusega ehk andma lastekaitsetöötajale lisaks teoreetilistele teadmistele ka praktilisi oskusi, meetodeid ja tööriistu enda töö tegemiseks.

3.1 Pakkuja kohustused:

- töötöa läbiviimine;
- ettepanekute tegemine töötöa ülesehituse, lõplikute teemade, meetodite, õppematerjalide osas (Lisa 3);
- kogemuste ja heade praktikate jagamise vestlusringi juhtimine;
- osalejatele õppematerjalide tagamine.
- pakkuja esitab pakkumises iga töötöa kohta 3 võimalikku toimumiskuupäeva (tööpäevadel).

3.2 Töötöade toimumise aeg

Lühiloengu grupp	Toimumiskoht	Võimalik toimumisaeg
Esimene grupp 2025	Lõuna-Eesti	Juuni
Teine grupp 2025	Harjumaa	August
Kolmas grupp 2025	Pärnumaa	September

4 Juhendmaterjali koostamine teemal, kuidas läbi viia vestlust lapsega.

Lastekaitsetöös on keskne roll nii lapsega suhtlemisel kui ka klienditööl, sest just vestluste kaudu saab spetsialist paremini mõista lapse kogemusi, vajadusi ja heaolu. Juhendmaterjali eesmärk on pakkuda selgeid ja praktilisi suuniseid, mis aitavad töötajatel lapsega vestlust ette valmistada, läbi viia ja analüüsida. Juhendmaterjal peab olema praktiliseks ja kasutajasõbralikuks töövahendiks, mis toetab lastekaitsetöötajaid lapsekesksete ja professionaalsete vestluste läbiviimisel, aidates seeläbi kaasa lapse heaolu tagamisele.

4.1 Pakkuja poolt koostatud juhised peavad hõlmama järgmisi teemasid (pakkuja võib teemasid lisada):

- Lapse ealiste ja arenguliste iseärasuste arvestamine – kuidas kohandada suhtlusviise vastavalt lapse vanusele, kognitiivsele ja emotsionaalsele arengule.
- Erivajadustega lapsega vestlemine – kuidas kohandada suhtlust ja kasutada sobivaid meetodeid, lähtudes lapse erivajadustest (nt autismispekter, intellektipuu, kõne- või kuulmisraskused, traumakogemus), et tagada tema kaasatus ja arusaamine.
- Küsimuste ja vestlustehnikate valik – milliseid küsimusi ja lähenemisviise kasutada, et laps saaks väljendada oma mõtteid ja tundeid, vältides samas suunavaid küsimusi.
- Lapse keeldumine koostööst – kuidas reageerida, kui laps ei soovi vestelda, ning milliseid tehnikaid kasutada usalduse ja turvatunde loomiseks.
- Mitteverbaalne suhtlus – kehakeele, hääletooni ja ruumikasutuse roll lapsega suhtlemisel ning nende teadlik kasutamine.
- Vestlused erijuhtudel – kuidas kohandada vestlust, kui laps on kogenud emotsionaalset või füüsilist väärkohtlemist, kaotanud lähedase, olnud tunnistajaks perevägivallale või elab keerulises peresituatsioonis.
- Usaldus ja konfidentsiaalsus – kuidas selgitada lapsele vestluse eesmärki ja piire, sealhulgas konfidentsiaalsuse tingimusi.
- Vestluse kokkuvõtte ja lõpetamine – kuidas aidata lapsel mõtestada vestlust, pakkuda emotsionaalset tuge ja luua turvaline lõpetus, et vähendada võimalikku stressi.
- Vanema või hooldaja kaasamine – millal ja kuidas lapsega vestlemisel kaasata vanemat või hooldajat ning kuidas lapsele ja tema lähedastele vestluse tulemusi selgitada.

Pakkuja võib asendada või lisada täiendavaid teemasid, mis toetavad juhise praktilist väärtust ja kasutatavust lastekaitsetöös.

4.2 Juhiste nõuded:

- Juhised peavad olema mahuga viis A4-lehekülge (Arial 11 pt, reavahe 1,0, ääremõõdud 2,5 cm) ning lisaks sisaldama ühte üheleheküljelist lühikokkuvõtet (one pager), mis koondab juhise kõige olulisemad põhimõtted, tegevusetapid ja praktilised soovitusel selgel ja kergesti haarataval kujul. Selle eesmärk on toetada spetsialisti igapäevatöös – pakkudes kiiret ülevaadet ja meespead olukordades, kus põhjaliku juhise läbilugemiseks ei ole aega.
- Tekst peab olema selgelt loetav ja struktureeritud, sisaldades alapealkirju ja loetelusid, kui see on asjakohane. Vältida tuleb liigset üldsõnalisust ning juhised peavad olema koostatud viisil, mis toetab kasutajasõbralikkust ja praktilist rakendamist.
- Juhistes tuleb viidata kõikidele olulistele allikatele, millele sisu tugineb. Viitamine peab toimuma teaduspõhiselt, kasutades APA (Ameerika Psühholoogide Assotsiatsioon) stiili.
- Lisaks kasutatud allikatele peab dokument sisaldama ka soovitatavat lisalugemist või praktilisi juhendeid, mida tellija või sihtrühm saab edaspidises töös kasutada. Need võivad hõlmata teadusartikleid, rahvusvahelisi juhendmaterjale või valdkondlikke praktilisi käsiraamatuid.

- Juhised tuleb esitada Wordi vormingus. Wordi versioon peab olema muudetav, et tellija saaks vajadusel teha hilisemaid kohandusi.
- Tellijal on õigus juhiseid vabalt kasutada, levitada ja kohandada oma vajaduste järgi.
- Juhiste lõplik versioon tuleb esitada hiljemalt 12.09.2025.
- Juhiste sisu peab olema täpne ja vastama hanketingimustele, tagades, et esitatud teave on usaldusväärne ja ajakohane. Materjal peab olema praktiliselt rakendatav ning kasutajasõbralik, et sihtrühm saaks seda hõlpsasti kasutada oma töös.
- Tellijal on õigus esitada tagasisidet enne lõpliku versiooni kinnitamist, et tagada juhiste vastavus tellija ootustele.
- Juhised toetavad lastekaitsetöötajaid lapsega vestlemisel, pakkudes selgeid ja praktilisi suuniseid usaldusliku ning toetava suhtluse loomiseks.
- Töö teostamisel on kohustus kajastada projekti logo ning viidata: <https://pilv.rtk.ee/s/5JcFsjMFJqedZq2?dir=undefined&path=%2FKaasrahastanud%20EL%20kaksiklogod%20EST%2FHorisontaalne&openfile=81997>

5 Nõuded koolitajale, kes viib läbi koolitused ja töötoad „Lapsega vestlemine“ ja koostab juhendmaterjali.

- Koolitajal peab olema kõrgharidus psühholoogia või sotsiaaltöö erialal.
- Kogemus hankeesemega samaväärsete koolituste läbiviimisel – vähemalt 2 koolitust viimase 36 kuu jooksul. Arvestame koolitust, mille maht on vähemalt 7 akadeemilist tundi. Samaväärse koolitusena arvestame koolitust, mis käsitleb põhjalikult lastega vestlemise eripärasid, lapse arenguliste vajadustega arvestamist, vestlustehnikaid ning keeruliste teemade käsitlemist lapsega vestledes.
- Peab olema varasemalt väljatöötanud hankeesemega samaväärse sisuga koolituse (õppekava ja koolituskava ning metoodika väljatöötamine) ja/või loonud juhendmaterjali, mis käsitlevad lastega vestluste läbiviimise temaatikat — viimase 36 kuu jooksul vähemalt 2 loodud materjali.
- Koolitajal peab olema lastega töötamise kogemus (otsene klienditöö) — vähemalt 24 kuu pikkune kogemus viimase 5 aasta jooksul.

Töötoad viiakse läbi ja juhendmaterjalid tellitakse 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide meetme 21.4.7.9. „Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele” toetuse andmise tingimuste (TAT) „Laste ja perede toetamine” tegevuse 2.3. „Valdkondadeülese lastekaitse korraldusmudeli väljatöötamine” raames.